

پاسخ نامه تشریحی

فصل سوم توابع نمایی و لگاریتم

۱. گزینه‌ی «۲»

$$\log 10 + \log \frac{x+3}{5} < 0 \Rightarrow \log 10 \cdot \left(\frac{x+3}{5}\right) < 0$$

$$\Rightarrow \log(2x+6) < 0 \Rightarrow 2x+6 < 1 \Rightarrow x < -\frac{5}{2}$$

بنابراین با توجه به دامنه‌ی نامعادله:

$$\text{مجموعه جواب} = (-3, -\frac{5}{2})$$

۶. گزینه‌ی «۲»

$$\log \frac{1}{a} = 2/148 \Rightarrow \log a^{-1} = 2/148$$

$$\Rightarrow -\log a = 2/148 \Rightarrow \log a = -2/148$$

$$\Rightarrow a = 10^{-2/148} \Rightarrow a^3 = (10^{-2/148})^3 = 10^{-6/148}$$

در عدد $10^{-1} = 0/1$ بعد از ممیز صفری نداریم. در عدد $10^{-2} = 0/01$ بعد از ممیز یک صفر و ... و در عدد 10^{-6} بعد از ممیز ۵ صفر وجود دارد، اما چون $10^{-6} < 10^{-6/148}$ است، بنابراین در عدد a^3 بعد از ممیز ۶ صفر قرار دارد.

۷. گزینه‌ی «۳»

$$\log_3 2 = \log_{3^2} 2^2 = \log_9 4 \quad \log_3^2 \text{ را به مبنای ۹ می‌بریم:}$$

بنابراین معادله به صورت زیر بازنویسی می‌شود:

$$\log_9 4 + \log_9 (x-4) = 1 \Rightarrow \log_9 4(x-4) = 1$$

$$\Rightarrow \log_9 4x - 16 = 1 \Rightarrow 4x - 16 = 9 \Rightarrow x = \frac{25}{4} = 6/25$$

۸. گزینه‌ی «۴»

$$\log_a 8 = -\frac{3}{4} \Rightarrow a^{-\frac{3}{4}} = 8 = 2^3$$

$$\xrightarrow{\text{طرفین به توان } -\frac{4}{3}} (a^{-\frac{3}{4}})^{-\frac{4}{3}} = (2^3)^{-\frac{4}{3}} \Rightarrow a = 2^{-4} \Rightarrow a = \frac{1}{16}$$

حالا حاصل لگاریتم $\frac{2}{a}$ در پایه‌ی $\sqrt{2}$ را می‌یابیم:

$$\log_{\sqrt{2}} \frac{2}{a} = \log_{\sqrt{2}} \frac{2}{\frac{1}{16}} = \log_{\sqrt{2}} 32 = \log_{\frac{1}{2^{\frac{1}{2}}}} 2^5 = \frac{5}{\frac{1}{2}} \log_2 2 = 10$$

۹. گزینه‌ی «۴»

$$\log(x^3 + 6x^2 + 12x + 9) = \log(x+3) + 1$$

$$\Rightarrow \log(x^3 + 6x^2 + 12x + 9) - \log(x+3) = 1$$

$$\Rightarrow \log \frac{x^3 + 6x^2 + 12x + 9}{x+3} = 1$$

$$\Rightarrow \frac{x^3 + 6x^2 + 12x + 9}{x+3} = 10 \Rightarrow \frac{(x+2)^2 + 1}{(x+2) + 1} = 10$$

حالا با فرض $x+2 = t$

$$\text{معادله: } \frac{t^2 + 1}{t+1} = 10 \Rightarrow t^2 + 1 = 10t + 10 \Rightarrow t^2 - 10t - 9 = 0$$

یک جواب معادله‌ی بالا $t = -1$ است. حالا با تقسیم $t^2 - 10t - 9$ بر $t+1$ داریم:

$$t^2 - 10t - 9 = 0 \Rightarrow (t+1)(t^2 - t - 9) = 0$$

$$\log_x (x+6) = 2 + \log_x 2$$

$$\Rightarrow \log_x (x+6) - \log_x 2 = 2$$

$$\Rightarrow \log_x \frac{x+6}{2} = 2 \Rightarrow \frac{x+6}{2} = x^2$$

$$\Rightarrow 2x^2 - x - 6 = 0 \Rightarrow (x-2)(2x+3) = 0$$

$$\Rightarrow \begin{cases} x=2 & \checkmark \\ x=-\frac{3}{2} & \times \text{ (در دامنه‌ی معادله قرار ندارد.)} \end{cases}$$

$$\Rightarrow x + \frac{1}{x} = 2 + \frac{1}{2} = \frac{5}{2}$$

۲. گزینه‌ی «۳»

$$\log 4 = 0/602 \Rightarrow \log 2^2 = 0/602 \Rightarrow 2 \log 2 = 0/602$$

$$\Rightarrow \log 2 = 0/301 \quad (*)$$

حالا مقدار $\log 12/5$ را می‌یابیم:

$$\log 12/5 = \log \frac{125}{10} = \log 125 - \log 10 = \log 5^3 - 1$$

$$= 3 \log 5 - 1 = 3(1 - \log 2) - 1$$

$$\stackrel{(*)}{=} 3(1 - 0/301) - 1 = 3(0/699) - 1 = 1/097$$

۳. گزینه‌ی «۲»

با توجه به صورت سؤال، معادله‌ی زیر را خواهیم داشت:

$$\log_3 (y+x) = 2 + \log_3 y \Rightarrow \log_3 (y+x) - \log_3 y = 2$$

$$\Rightarrow \log_3 \frac{y+x}{y} = 2 \Rightarrow \frac{y+x}{y} = 9 \Rightarrow y+x = 63 \Rightarrow x = 56$$

۴. گزینه‌ی «۲»

دامنه‌ی معادله، $x > 1$ یا $x < -1$ است. پس داریم:

$$\log(x-1)^2 = 2 \log |x-1|$$

پس معادله به صورت زیر بازنویسی می‌شود:

$$\log(x^2-1) - \frac{1}{2}(2 \log |x-1|) = 2 \log 3$$

$$\Rightarrow \log(x^2-1) - \log |x-1| = \log 3^2$$

$$\Rightarrow \log \frac{x^2-1}{|x-1|} = \log 9 \Rightarrow \frac{x^2-1}{|x-1|} = 9$$

با توجه به دامنه، دو حالت زیر را خواهیم داشت:

$$\Rightarrow \begin{cases} x > 1: \frac{x^2-1}{x-1} = 9 \Rightarrow \frac{(x-1)(x+1)}{x-1} = 9 \Rightarrow x+1 = 9 \\ \Rightarrow x = 8 \checkmark \end{cases}$$

$$\Rightarrow \begin{cases} x < -1: \frac{x^2-1}{-(x-1)} = 9 \Rightarrow \frac{(x-1)(x+1)}{-(x-1)} = 9 \Rightarrow x+1 = -9 \\ x = -10 \checkmark \end{cases}$$

۵. گزینه‌ی «۲»

ابتدا دقت کنید که دامنه‌ی نامعادله برابر $(-3, +\infty)$ است. از طرفی از

آنجا که $\log 10 = 1$ بنابراین:

۱۴. گزینهی «۳»

با توجه به معادله‌ی لگاریتمی، $y > 0$ است. هم‌چنین چون $y = x - 2$ پس قطعاً x مثبت است:

$$\Rightarrow \log_4 x^2 + \log_4 2y = 2 \Rightarrow \log_{\sqrt{2}} x^2 + \log_{\sqrt{2}} 2y = 2$$

$$\Rightarrow \frac{1}{2} \log_2 x + \log_2 2y = 2$$

$$\Rightarrow \log_2 x + \log_2 (2y) = 2 \Rightarrow 2xy = 4 \Rightarrow xy = 2 \quad (*)$$

چون مقدار y را می‌خواهیم در تساوی $x, y = x - 2$ را بر حسب $x = y + 2$ می‌یابیم:

$$\xrightarrow{(*)} (y+2)(y) = 2 \Rightarrow y^2 + 2y - 2 = 0$$

$$\Rightarrow y = \frac{-2 \pm \sqrt{12}}{2} = \frac{-2 \pm 2\sqrt{3}}{2} = -1 \pm \sqrt{3}$$

که با توجه به اینکه $y > 0$ است $y = -1 + \sqrt{3}$ قابل قبول است.

۱۵. گزینهی «۳»

اول $\log_2 x$ را به مبنای ۴ می‌بریم:

$$\log_2 x = \log_{\sqrt{2}} x^2 = \log_4 x^2$$

پس معادله‌ی لگاریتمی به صورت زیر نوشته می‌شود:

$$\log_4 x^2 + \log_4 \lambda y^{-1} = \frac{3}{2} \Rightarrow \log_4 x^2 + \log_4 \frac{\lambda}{y} = \frac{3}{2}$$

$$\Rightarrow \log_4 \frac{\lambda x^2}{y} = \frac{3}{2} \Rightarrow \frac{\lambda x^2}{y} = 4^{\frac{3}{2}} \Rightarrow \frac{\lambda x^2}{y} = (2^2)^{\frac{3}{2}}$$

$$\Rightarrow \frac{\lambda x^2}{y} = 2^3 \Rightarrow x^2 = y$$

از طرفی با توجه به تساوی $y = x + 2$ داریم:

$$x^2 = x + 2 \Rightarrow x^2 - x - 2 = 0 \Rightarrow \begin{cases} x = -1 & * \\ x = 2 \Rightarrow y = 4 \Rightarrow x + y = 6 \end{cases}$$

۱۶. گزینهی «۱»

با توجه به ضابطه‌ی f ، نسبت $\frac{f(2x+1)}{(f(x))^2}$ را می‌یابیم:

$$\frac{f(2x+1)}{(f(x))^2} = \frac{2^{2(2x+1)-1}}{(2^{2x-1})^2} = \frac{2^{4x+1}}{2^{4x-2}} = 2^{(4x+1)-(4x-2)} = 2^3 = 8$$

۱۷. گزینهی «۳»

$$\left(\frac{1}{2}\right)^t = \frac{1}{5} \xrightarrow{\text{از طرفین لگاریتم می‌گیریم}} \log\left(\frac{1}{2}\right)^t = \log\left(\frac{1}{5}\right)$$

$$\Rightarrow t \log \frac{1}{2} = \log \frac{1}{5} \Rightarrow t \log 2^{-1} = \log 5^{-1}$$

$$\Rightarrow -t \log 2 = -\log 5 \Rightarrow t = \frac{\log 5}{\log 2}$$

$$\Rightarrow t = \frac{1 - \log 2}{\log 2} = \frac{1 - 0.301}{0.301} \approx \frac{0.699}{0.301} \approx 2.32$$

۱۸. گزینهی «۳»

$$\log 3/2 = 0.505 \Rightarrow \log \frac{32}{10} = 0.505$$

$$\Rightarrow \log 32 - \log 10 = 0.505 \Rightarrow \log 2^5 - 1 = 0.505$$

$$\Rightarrow 5 \log 2 = 1.505 \Rightarrow \log 2 = 0.301$$

حالا مقدار $\log 6/25$ را محاسبه می‌کنیم:

$$\log 6/25 = \log \frac{625}{100} = \log 625 - \log 100$$

$$\Rightarrow \begin{cases} t = -1 \Rightarrow x + 2 = -1 \Rightarrow x = -3 & * \\ t^2 - t - 9 = 0 \Rightarrow t = \frac{1 \pm \sqrt{37}}{2} \Rightarrow x + 2 = \frac{1 \pm \sqrt{37}}{2} \\ \Rightarrow x = \frac{-3 \pm \sqrt{37}}{2} \xrightarrow{\text{با توجه به دامنه لگاریتمها}} x = \frac{-3 + \sqrt{37}}{2} \end{cases}$$

۱۰. گزینهی «۴»

$$\log x + \log(x^2 - 3) = \log(x^3 - 3x)$$

حالا از مقدار x استفاده می‌کنیم:

$$x = \sqrt[3]{1 + \sqrt{2}} - \sqrt[3]{1 - \sqrt{2}} \Rightarrow x = A - B \Rightarrow x^3 = (A - B)^3$$

$$\Rightarrow x^3 = A^3 - B^3 - 3A^2B + 3AB^2$$

$$\Rightarrow x^3 = A^3 - B^3 - 3AB(A - B) \quad (*)$$

$A - B$ که همان x است. حاصل ضرب $A.B$ هم با کمک اتحاد مزدوج برابر است با:

$$A.B = \sqrt[3]{1 + \sqrt{2}} \times \sqrt[3]{1 - \sqrt{2}} = \sqrt[3]{1 - 2} = -1$$

$$\xrightarrow{(*)} x^3 = A^3 - B^3 - 3(-1)x \Rightarrow x^3 - 3x = A^3 - B^3$$

$$\Rightarrow x^3 - 3x = (\sqrt[3]{1 + \sqrt{2}})^3 - (\sqrt[3]{1 - \sqrt{2}})^3$$

$$\Rightarrow x^3 - 3x = 1 + \sqrt{2} - 1 + \sqrt{2} = 2\sqrt{2}$$

$$\Rightarrow \log x^3 - 3x = \log 2\sqrt{2} = \log 2^{\frac{3}{2}} = \frac{3}{2} \log 2$$

۱۱. گزینهی «۱»

$$\log_4 27 = \log_{\sqrt{2}} 3^3 = \frac{3}{2} \log_{\sqrt{2}} 3 = \frac{3}{2} \log_{\sqrt{2}} (1/57) = 2/355$$

۱۲. گزینهی «۴»

دو منحنی را تلاقی می‌دهیم:

$$\left(\frac{1}{2}\right)^{2x-3} = 4^x \Rightarrow (2^{-1})^{2x-3} = (2^2)^x$$

$$\Rightarrow 2^{-2x+3} = 2^{2x} \Rightarrow -2x+3 = 2x \Rightarrow 4x = 3 \Rightarrow x = \frac{3}{4}$$

با قرار دادن در یکی از توابع، عرض نقطه‌ی برخورد را هم می‌یابیم:

$$y = 4^x \xrightarrow{x = \frac{3}{4}} y = 4^{\frac{3}{4}} \Rightarrow y = (2^2)^{\frac{3}{4}} \Rightarrow y = 2^{\frac{3}{2}}$$

$$\Rightarrow \text{نقطه‌ی تلاقی: } A\left(\frac{3}{4}, 2^{\frac{3}{2}}\right)$$

حالا فاصله‌ی نقطه‌ی تلاقی را از مبدا محاسبه می‌کنیم:

$$OA = \sqrt{x^2 + y^2} = \sqrt{\left(\frac{3}{4}\right)^2 + \left(2^{\frac{3}{2}}\right)^2} = \sqrt{\frac{9}{16} + 2^3}$$

$$= \sqrt{\frac{9}{16} + 8} = \sqrt{\frac{9 + 128}{16}} = \sqrt{\frac{137}{16}} = \frac{\sqrt{137}}{4}$$

۱۳. گزینهی «۱»

$$2^{x-1} - 2^{5-x} = 31/5 \Rightarrow 2^x \times 2^{-1} - 2^5 \times 2^{-x} = 31/5$$

$$\Rightarrow \frac{2^x}{2} - \frac{32}{2^x} = 31/5 \xrightarrow{2^x = A} \frac{A}{2} - \frac{32}{A} = 31/5$$

$$\xrightarrow{\times(2A)} A^2 - 64 = 63A \Rightarrow A^2 - 63A - 64 = 0$$

$$\Rightarrow \begin{cases} A = -1 \Rightarrow 2^x = -1 & * \\ A = 64 \Rightarrow 2^x = 64 \Rightarrow x = 6 \end{cases}$$

بنابراین:

$$\log_4 (x+2) = \log_4 (6+2) = \log_4 8 = \log_{\sqrt{2}} 2^3 = \frac{3}{2} = 1.5$$

$$\log_5^4 - 2 = 4 \log_5 - 2 = 4(1 - \log_2) - 2$$

$$= 4(1 - 0.301) - 2 = 0.796$$

۱۹. گزینه‌ی «۲»

$$\log_2 12/5 = 3/64 \Rightarrow \log_2 \frac{25}{2} = 3/64$$

$$\Rightarrow \log_2 25 - \log_2 2 = 3/64 \Rightarrow \log_2 5^2 - 1 = 3/64$$

$$2 \log_2 5 = 4/64 \Rightarrow \log_2 5 = 2/32 \quad (*)$$

حالا حاصل $\log_4 100$ را می‌یابیم:

$$\log_4 100 = \log_4 25 \times 4 = \log_4 25 + \log_4 4$$

$$= \log_4 25 + 1 = \log_{2^2} 5^2 + 1 = \frac{2}{2} \log_2 5 + 1$$

$$= \log_2^2 + 1 = \frac{2}{32} + 1 = 3/32$$

۲۰. گزینه‌ی «۱»

$$\log_{16} 8\sqrt[3]{4} = \log_{2^4} (2^3)(2^{\frac{2}{3}}) = \log_{2^4} 2^{3+\frac{2}{3}}$$

$$= \frac{3 + \frac{2}{3}}{4} = \frac{9 + 2}{12} = \frac{11}{12}$$